„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 182. У Новом Саду, у четвртак 17. (30.) августа 1906. Година XXII.

Грозоте у Русији.

Оно, што данас бива у Русији, то је тако страшно и грозно, да се човеку коса диже и крв у жилама леди. Али је моралан утисак за положај Русије још гори, него осећај о оним грозотама, што физично утичу на човечје нерве. Где је данас положај оне Русије, као горостаса међу европским велесилама, где утеха и узданица великога Словенства? Где оне паде потиштених народа на Балкану, где очекивање јадне српске раје, која гледаше у Русију као озебао у сунце? Све је то поништила несретна револуција, која је за Русију много гора, него сви порази Русије у јапанском рату.

Оно, што бива данас у Русији, то није само страшно и грозно, то је нешто *јединствено*, што ниједна досадања револуција није показала. Ту нема ни сравњења са великом француском револуцијом од г. 1789. У тој револуцији истина да је стотина и стотина човечанских живота скончало на гилотини, да је хиљадама људи подављено у Лоари са на то зготовљеним лађама, па је истина да су се Французи међу собом грозно крвавили, али ипак оно, што је данас у Русији, тога било није. Није било страшних, грозних **мучких** убијстава, па није било онога, да се час по час побуне војници на копну и на мору, већ напротив у доба најгоре роволуције француски се војници борили против непријатеља Француске, а у оно доба напала је готово читава Европа Француску.

Данашња револуција у Русији, то је нешто жалосно *ново*, нешто жалосно *изнимно*.

Последњи атентат на министра-председника *Столипина*, што се ономад у Петрограду догодио, то је нешто, што својим грозним појединостима превазилази оно, што смо досад били научени да чујемо и читамо о догађајима у Русији.

Столипину се не може пребацити, да он припада оној групи руских државника, који држе, да се само највећом строгошћу, најенергичнијим мерама може савладати данашња револуција. Напротив Столипин стоји на становишту, да ће искрено извађање устава и уважање слободних установа најсигурније савладати незадовољство у земљи, те да ће револуција по себи морати престати. Наравно да ни Столипин, па ниједан разборит руски државник, не може пустити да се слобода злоупотребљава и да свако може чинити, што му је воља, а наравно кад се које злочинство догоди, кад се људи *мучки* убијају, да злочинци не могу остати некажњени, а тако исто не могу остати некажњени они војници, који се огреше о војничку дисциплину, подигну руку на своје претпостављене па убијају своје официре.

Столипин баш припада оним руским државницима, који знају границу држати међу оним, што се може у уставном животу допустити, а што се не може допустити. Столипин је баш саветовао цару Николи II. да се држи устава, па да се на сваки начин установа *Думе* одржи, али да се има оставити времена, како би се руски народ прибрао, па да у Думу бира друге људе, а не оне, који су од Думе начинили неку врсту револуционарнога конвента. За то је Дума истина распуштена, али ће се ипак опет ма и после дужега рока састати, те се избори обавити у време, кад се надати, да ће се духови утишати те у идућу Думу бирати разборитије људе.

Министар председник Николај Ивановић Столипин заиста је најбољим намерама вођен, те је у свом тешком звању све и сва чинио, да се духови утишају и да се дође у колосек праве уставности. Па тај човек са најбољим, најплеменитијим намерама за Русију и за руски народ, био је ономад изложен најстрашнијем, најгрознијем атентату, те погођен у својим најнежнијим осећајима очинске љубави, пошто су му млада деца при том атентату најгрозније страдала.

Столипин, не познајући одмора, радио је дању, ноћу у свом летниковцу, на једном од чаробних Невских острва. Баш у онај дан, који је одређен за примање и преслушање свих оних, који имају посла са министром, било ради извештаја, било ради молби — у тај дан уђоше у Столипинов летниковац четири човека, које у официрској униформи, које у цивилу. Двојица су држали прикривене *бомбе*. Чим уђоше у предсобље, они бацише бомбе (бар тако гласи једна од многих верзија). Потрес је био тако ужасан, да су на другој обали Неве држали, да је то страшан земљотрес. Бомбе разорише летниковац и пробише таванице првога спрата. Погинуше преко 30 особа, а много више беху тешко рањени. Једном генералу, који хтеде да уђе Столипину, бомба однесе главу, друге особе биле су тако убијене, да су им делови тела били далеко разбачени. Најжалоснији је био призор, што су Столипинова два детета била погођена: млађана кћи од 15 година, којој је бомба обадве ноге однела, те је по свој прилици ампутирана, и мали синчић од три године, који је озлеђен на нози и на глави. Сам Столипин чудним удесом остао је неповређен, али чим се догодила детонација, он је таки викао: „Где су деца? Спасавајте децу!“ Али кћер морадоше таки пренети у оближњу болницу. Била је онесвешћена, али чим је дошла к себи питала је: „Је ли ово сан?“ Но кад је себе видела у крви, стала је плакати! Столипин је имао толико снаге, да види у том стању своју несретну кћер.

Али је Столипин показао још већу снагу, кад је после грознога догађаја рекао: *„Ја не уступам.* Зликовци могу мене убити, али оно, што сам саветовао цару и што ћу још написати, *како да се спасе Русија*, то зликовци не могу убити.“

Но какви су то људи, или управо какви су то зверови у човечанском облику, који су кадри чинити такове грозоте: да невини људи, невина деца, која им ништа зла учинили, тако страшно гину и страдају? Готово непојмљива ствар. Као што се јавља, атентатори дошли су из Москве, оно вече још пре атентата, пошли су у летњу оперу, да чују свирку, да чују певање — као да им не предстоји грозно дело. У рукама носе бомбе, које да оклизну и да падну, проузрокују им сигурну смрт. Они знају да при атентату могу и они да погину, па ипак та страшна *хладнокрвност*! И заиста, од њих четворице атентатора *тројица на месту погинуше* и само једнога ухватише.

Какви су то људи? Каква је то природа људи? Рећи ће се: то су *фанатици*, то су занесењаци, који хоће да гину за своје мисли. Али јесу ли то баш те анархисте и нихилисте у Русији? Истина, треба велика снага духа и мора бити страшан мотив, да се чини оно, што ти људи чине. Али *мучко* убијати, то никако не сме бити средство, да се мисли, да се идеје остварују. Поред тога данас анархисте и нихилисте хоће да отимају, хоће да убијају људе, да себи набаве новаца за своје анархистичне циљ. То је већ нешто, што на себи носи тип простога злочинства.

Против таквих људи, против таквих злочинаца, мора држава, мора друштво све и сва употребити, да њихово злочинства онемогући.

Но у том погледу ти атентати стављају у опасност читаву уставност у Русији. Има руских државника, који кажу: Том злу не може се на пут стати уставношћу и слободом, већ само *апсолутизмом* као што је пређе било. Бомбе су разнеле цара Александра II., али апсолутизам знао је нихилисте немогућима учинити, па је за 20 година било мира у Русији. Нихилисте били су уништени. Нова уставност донела је Русији опет на врат нихилисте и атентате са бомбама.

Ја држим, да ово није правилно умствовање. Слобода и уставност велике су потребе за данашњу Русију. Повратак на апсолутизам данас је немогућа ствар за Русију. И поред уставности **није** искључена строгост према онима, који чине атентате.

Ако се у Русији паметно реши аграрно питање те се задовољи руски сељак, револуција не може наудити Русији. Ево цар Никола II. учинио је са својим великим материјалним жртвама, да се дође ближе решењу аграрнога питања. Он је наредио, да се царска добра — задржавајући себи најмањи део — продаду сељацима уз најмању цену, а руска аграрна банка да даде предујма за куп. Та огромна велика царска добра која вреде многе милијоне кад се разделе, у велико ће подићи сељачки сталеж. Нека ово учине и неки руски племићи, највећи великопоседници, па ће аграрно питање брзо бити решено. Са наслоном пак на руске сељаке руски цар може лако да обузда ма какву револуцију.

У данашњем грозном метежу у Русији главна је ствар, да *руско друштво реагира* против атентата са бомбама, да реагира против *мучких убијстава*. Мучко убијство јесте и остаје увек у највећој мери *неморална ствар* и тешко оном народу, који не зна реагирати против мучкога убијства, а ја држим, да је руски народ и религиозан и моралан да ће реагирати против атентата и мучких убијстава.

Данашња револуција у Русији је једна *тешка болест* за руски народ, али ће је велики руски народ, као што је религиозан и моралан, преболети те после такове болести још до веће снаге доћи.

Ја не очајавам о будућности Русије и рускога народа. Био сам у Русији, видео сам руски народ очи у очи, па тај народ, који се г. 1867. знао одушевити за Словенство, који је г. 1878. повео велики, несебичан рат за ослобођење своје браће на Истоку, такав народ не пропада.

За то, браћо Срби тамо на Балкану, не очајавајте! За то, јадна српска рајо, не очајавај! Русија биће ти опет отац и мајка!

Н—Д.

Догађаји у Русији.

Појединости атентата на Столипина.

Столипин је обично суботом примао у својој кући. Прошле суботе био је број посетилаца необично велик те је до осам сахата у вече било више него шездесет угледних особа у његовој кући. Кад су се она три човека, што хтедоше да изврше атентат бомбом, пријавили у предсобљу, изјавио им је дежурни слуга, да не може више пријављивати никога, јер је већ доцкан. Но она тројица рекоше, да су они позвани гости, и док су још они преговарали са слугом, наједаред се десила експлозија, која је имала тако ужасних последица. Ко је бомбу бацио и у којем је часу бачена, није до данас још установљено, јер извештаји о том диферирају. Свакако је дејство експлозије било страшно те су убијене све особе, што су у тај мах биле у предсобљу а исто их је тако убијено неколико особа, које су биле у споредним собама. Столипин је за време експлозије био у свом приватном кабинету, који лежи на другом крају куће и као чудом се спасао од смрти, али је сила експлозије била толика, да је и он лежао неколико минута у несвести те је тек од својих млађих чуо, шта се збило. Кроз прозор су га изнели у башту и тек онда је дознао, да су оба његева детета страдала. Дописник „Daily Mail“-а, који је такођер био позван на вечерњу забаву, стигао је у летниковац тек на два сахата после катастрофе, па вели, да је призор био ужасан. Сви предњи зидови зграде разрушени су, из предсобља је са свим нестало таванице и зидова, а унутри је кућа само гомила рушевина, порушених зидова, малтера, иверја и људских удова. Војници, који су дошли одмах после експлозије те почели распремати, сваки час су наилазили на човечје руке, ноге и главе. И на улици пред кућом лежале су лешине

раштркано а у побочним се улицама нашле крпе од хаљина и униформа а и телесни делови, који су услед експлозије одлетели онамо. На једном дрвету преко пута од летниковца нашли се крвави комади меса и крпе од униформе. Кола, у којима се довезли атентатори, леже пред летниковцем са свим разрушена, кочијаш је рањен, али коњима се није десило ништа. Експлозија је била тако ужасно јака, да се угнули прозори једне фабрике, која је далеко на другој страни Неве. Један пиљар, који је са својим кољцима стојао на неких 50 метара од летниковца, одлетео је услед експлозије на тридесет метара далеко, али је остао неповређен.

Столипинова деца.

Стање Столипинове кћери *нешто се побољшало*. Билетен од 14. августа гласи: „Болесница је ноћ преспавала с прекидањем. Нервозно узбуђено стање траје још једнако. Температура 38·3 степена, било 124. Било пунније него јуче. Није искључена могућност ампутације.“ Болови у сироте млађанекћерке Столипинове мора да су ужасни, али их она гледа да подноси јуначки. Уштрцавају јој морфијум.

Мали синчић Столипинов је *ван сваке опасности*. Столипинова супруга је по вас дан крај своје деце.

Столипину су и у понедељак реферисали његови чиновници. Вест, да ће дати оставку, није основана.

Рањени атентатор.

Од атентатора је само један жив, и то онај „цивилиста“, којем пасош гласи на име ђака политехнике у Риги, по имену *Дулевића*. Има му одприлике 25 година. Јако је рањен у лицу те лежи у болници Светог Петра и Павла. За себе каже час да се зове Иванов, час Никитин, час Сајцев.

Убиство генерала Вођарљарског у Варшави.

Прекјуче у два сахата после подне убише два револуционарца на улици привременога генералнога гувернера варшавског, генерала Вођарљарског. Атентатори опалише из револвера на генерала, кад се у фијакеру без ескорте провезао преко Александрове Пијаце. Злочинци су умакли. Четири су куршума погодили генерала. Кочијаш је тешко рањеног генерала однео у оближњу болницу, где је он наскоро после тога издахнуо.

Убијени генерал Вођарљарски био је крут реакционарац. Познат је био као жесток противник Пољацима те је у варшавском друштву био тако омражен, да су га формално бојкотовали. У осталом као да се бојао, да му иду о глави, па се ретко појављивао на улици. У последње је време заступао генералнога гувернера *Скалона*, који је, као што је познато, пре кратког времена при атентату био рањен.

Атентат на генерала Мина.

Заповедник семјоновске гардијске пуковније генералмајор *Мин*, који је услед свог учествовања у угушивању устанка у Москви спадао међу оне особе, што су револуционарцима најомраженије, становао је овог лета са својом породицом у летишту Луизину код Петерхофа. Прексиноћ око осам сахата пошао је са својом женом, рођеном кнегињом Волконьском, и са својом ћерком до станице, да се одвезе у Петроград, где је сутрадан у јутру хтео да инспицира семјеновску пуковнију. На перону је био силан свет, тако, да није пало у очи, да је за генералом, кад је пошао до вагона, да уђе, пошла и нека женска, на којој је била дугачка пелерина. Наједаред та женска извади испод пелерине Браунинг-револвер па тридесет опали на Мина. Генерал буде згођен у леђа па посрне. Одмах се његова жена устреми на атентаторку па је зграби, тако да четврти куршум није погодио. Сад појуре и један жандарм и један носач на атентаторку, која повиче мирним гласом: „Пазите! Ја имам бомбу уза се.“ На то настане међу публиком ужасна паника, али атентаторка пусти, да јој отму бомбу, па изјави чак, да је приправна, да бомбу расквари. Међу тим је генерал Мин пао мртав те се жена му и кћи јецајући спустише на његову лешину.

Атентаторка је ониска стаса, црномањаста, са јаким цртама на лицу и са испалим јабучицама. Не ће да каже своје име. Кад су је радознали људи стали гледати, она натакне свој пенсне („цвикер“) па стане фиксирати свет око себе. Кад су хтели да је окују, побледела је за час, али се онда насмешила, па је сама пружила руке, да је окују. Установљено је, да је до почетка овог месеца становала у Луизину и често пролазила поред Минова стана. На станици је пред сам атентат била с неким ђаком, кога је нестало.

У ухапшене атентаторке нађен је Браунинг-револвер са четири испуцане патроне. Био је у ње и пасош, који је гласио на име неке сељакиње Софије Ларијонове из Пензе.

Нов атентат на Каулбарса.

Против одеског гувернера, генерала *Каулбарса*, покушан је нов атентат, који није пошао за руком. Младо неко девојче приближило се палати гувернеровој, али је сувише рано испустило бомбу. Девојче, које је при експлозији озлеђено, ухапшено је.

Осујећен нападај.

У Риги је патрола осујетила намерен атентат на државно стовариште ракије. Убијено је њих петорица, који су учествовали у нападају.

Револуцијонарски митинг.

Прекјуче на ноћ одржан је у Александрову Перивоју у Одеси револуцијонарски митинг младих људи, у којем су учествовали и многи прерушени војници. Говорници су говорили о догађају у саперском батаљону и о општем стању у Русији. Наједаред искрсне патрола, разјури митинг и ухапси десеторицу учесника.

Нападај на железнички воз.

На Њижњеј-Новгородској споредној прузи напали су непознати разбојници на један особни воз. Убијен је том приликом један виши полицајац и један жандарм а кондуктер је смртно рањен.

Убијен генерал Вутенаус.

У Хелзингфорсу је јуче при прегледању пристаништа убијен генерал *Вутенаус*, подзаповедник финске армије. Злочинац је умакао.

Неколико речи о гимназији.

У „Застави“ бр. 166. о. г. написао је Justus уводан чланак, где се у кратко износи стање наших двеју гимназија у Карловцима и у Новом Саду и критикује наставни план наших гимназија и износе неки предлози, како би се гимназија могла реформисати, и напада се сасвим неоправдано и с неразумевањем на *класицизам*.

С тога сам ја тако слободан, и ако сам о овоме предмету баш пре месец дана написао у цењеном „Бранику“ чланак, да поново проговорим о томе, који су узроци и разлози, што се баш код нас највише напада на класицизам и с позване а још више с непозване стране.

Истина, да су се данас после 30 година времена променила и да време тражи друкчији облик средње школе т. ј. можда би се могао исти успех постићи с мање сахата у класичним језицима — но нападати класичну наставу онако непромишљено, као што се то код нас ради, то није ни лепо а подрива већ и онако уздрмани темељ саме наставе.

Када тако радимо, онда се не треба ни мало чудити, да нам ученици не ће да изучавају класичне језике онако, како су их наши стари учили.

Зар није било дика за нас Србе, када су нам негдашњи ученици (пре 30 и више година) и пред страним светом образ осветлали, познајући римске и грчке ауторе као и Немци, којима без сумње имамо да благодаримо готово све, што се тиче саме установе класичне гимназије а и целе литературе.

Латински и грчки језик могао би се истина друкчије и са мање сахата изучавати, но ученик, ако хоће да му се у вишим разредима ти писци **стварно** тумаче, мора у доњa *четири* разреда са свим савладати *граматику*. С тога би требало све оне ученике, којих из класичних језика не успевају у доњој гимназији, одстранити и упутити их *у реалку* или *у другу коју школу*, јер за горње разреде **нису**.

За таково *стварно* тумачење потребно нам је и књигá — а ми их немамо, него се морамо послужити немачким, но и то се код нас мало негује.

Са свим је погрешно мишљење пишчево, што он мисли, да би наше колегије требале да ступе у договор те да оне предложе патронатима наставни план.

У новосадској српској гимназији (у Угарској) мора бити наставни план саобразан са угарским државним гимназијама а у Карловцима (у Славонији) са хрватским државним т. ј. по аустријском наставном плану. Истина, да ће се и у Хрватској без сумње за годину дана изменити тај план, но ми држимо а о томе смо и писали у „Србобрану“ и „Narodnim Novinama“, да ми и Срби и Хрвати

ЛИСТАК.

Портрети неколиких српских књижевникâ снимљени са писамâ им.

Од **Јована Грчића**.

(Наставак.)

За Ђорђем С. Ђорђевићем стављам овде даровитога приповедача

Илију И. Вукићевића,

који је био о годину дана старији од Ђорђевића а на годину дана после њега умро, по што је више него две године провео у умној тами. Бар мени је као последњи му умотвор позната бајка с натписом «Ђаво и девојка», коју је Илија прочитао у Књижевничко-Уметничкој Заједници у Београду 15. децембра 1895. и која је после угледала света у Бранкову Колу 1896. (бр. 11.).

Прва Илијина приповетка, која је одмах одала еминентан приповедачки дар свог писца, била је приповетка из сеоског живота у Србији с натписом «Комшије». Веома је леп знак смерности му књижевничкој — ретка птица у нас! — било то, што није сам, и то још с апломбом, како се то обично у нас ради, закуцао Стражилову на врата, него је замолио Дан. А. Живаљевића, као човека у уредништву Стражилова већ акредитована, да га, што но реч, уведе. Живаљевић ми је с препоруком послао Илијино првенче, но ја нисам имао каде у тај мах да га одмах прочитам те је тако морало причекати неко време, које као да се и Живаљевићу учинило предуго, јер ме у писму од 1. августа 1887. међу осталим, тобоже en passant, пита: *„Шта би са приповешком Вукићевића?»* Тој латентној ургенцији тако вредна сарадника, као што ми је био Живаљевић, нисам већ ни смео ни хтео да се учиним невешт те сам онда одмах сео, па душак прочитао Илијине »Комшије« и — одмах однео рукопис у штампарију, тако да је Живаљевић у свом писму од 3. септембра 1887. могао већ затражити: *„Молим Вас, пошаљите ми бројеве „Стражилова“, у којима су „Комшије“.*

Исте 1887. године послао ми је Живаљевић и другу приповетку Илијину, опет из сеоског живота у Србији, а с натписом „Све сам знаш“. И трећу његову причу — прву из *паланачког* живота у Србији — с натписом „Јеман“ — послао ми је такођер Живаљевић и ја сам јој одмах дао места у Стражилову 1888. (бр. 7., 8. и 9.) а тек четврту — другу из паланачког живота у Србији, што се зове „Прво унуче“ — добио сам од њега самог, заједно с овим писмом:

Поштовани господине,

Ево Вам шаљем четврту приповетку, т. ј. ако ова буде такова, да је можете употребити за „Стражилово“.

Због свог врло хрђавог рукописа морао сам је дати другом да препише па је у том препису начињено сила погрешака и у језику и у интерпункцији. Ја сам, колико сам могао, неке исправио, а молим Вас лепо, оне, што су под мене прошле, ако их Ви приметите, да имате доброту да их исправите.

С одличним поштовањем

1. маја 1888. Београд. *Илија И. Вукићевић.*

Тим је писмом, што но кажу, лед био пробијен те се онда Илија свагда обраћао директно мени. На два месеца после тога првог писма ево га с овим другим:

Драги г. Грчићу,

Јављам Вам — за ме врло пријатну — вест, да сам ослобођен војачења и сад ми можете слати „Стражилово“ на адресу: Илији И. Вукићевићу, свршс. великошколцу, Врања.

Како не ћу имати много посла за ово време, смем обећати, да ћу Вам моћи скоро послати (за десетак дана) приповетку, за коју се надам да ће моћи поред оних четири ући у „Стражилово“. Истина, г. Адамов рече, да Ви своје сараднике не одбијате лако, али опет бих Вас замолио за најстрожију оцену.

Кажите г. Адамову, да је Симић по свом обећању почео да пише: *о српском археолошком друштву* поводом последње свеске „Старинара“. Надам се, да то не ће бити излишно „Стражилову“. А за сада ie то и најзгоднији рад.

Ако што могу, гледаћу да Вам набавим још кога претплатника у Врањи, но то је само моја најбоља воља а немојте, молим Вас, сматрати као тврдо обећање. Не знате, како су код нас циције.

Да Вас више не бих морио мојим „лепим“ рукописом, још Вас молим: поздравите Вашу госпођу и малу мазу, г. Адамова и Браниславa (њему кажите моју адресу, он је то тражио), г. Савића (за њега имам ту новост, што му долазе у госте неке његове колеге из Зајечара, а који су, не смем да кажем).

С великим поздравом и поштовањем

Ваш

И. И. Вукићевић

12. јула 88. Београд.

Брзо сам за тим добио обећану нову приповетку, којој је натпис био »Под багреном«, но пре ње још и ово писмо:

Драги г. Грчићу,

Мислим, да ћете добити петог дана, кад и писмо, и приповетку, коју Ваш шаљем. Ја сам је назвао „Под багреном,“ али бих Вас замолио, да јој, ако усхтеднете и могнете, дате друго име. Ово се мени, што кажу, ич не допада. И друго Вас молим, да не мењете више оно: из Србије поред наслова. Ја управо не знам, што Ви делите нас и вас.

Нисам, као што видите, никога могао наћи, да ми је препише, и за то сам је послао мојим рукописом писану. Мислим, да ће моћи проћи.

Још бих Вас замолио, ако би ми могли (ма и једном цедуљом уз „Стражилово“) јавити, кад је будете примили. Код нас је — због политике — јака подозривост, па се бојим, да се туђ и непозван прст не увуче у моје писмо.

И сувише сам Вас молбама оптеретио, за то ми и још једну дозволите. Дакле молим Вас, да ме за све извините.

С поздравом и одличним поштовањем

Ваш сарадник

Илија И Вукићевић.

Врање 28. VII. 88.

Послушао сам га те под натпис пете му приповетке — треће из паланачког живота — нисам ставио оно, «у Србији«, које је њену онако мирисало на сепаратизам.

морамо одржавати везе са другим културним народима (особито Немцима), јер наши синови иду већином на *немачке* универзитете. То је сада друго питање, да ли је то оправдано или не? И моје је мишљење, да бисмо их могли и у Загреб и у Праг слати — особито онда, када будемо у Загребу добили медицински факултет. Са свим су друге прилике у краљевини Србији па и тамо видимо да њихови ђаци полазе после свршене Вел. Школе (сада универзитета) на страна свеучилишта. То без сумње не ће бити *без разлога*. На овогодишњој професорској скупштини у Београду министар просвете г. Андра Николић истина рекао је, да Срби у Србији не треба да копирају стране установе у стварању наставног плана за средње школе него треба да се обазиру на наше народне особине и потребе. То донекле може вредити за слободну краљевину Србију — јер имају свој универзитет а и осталих других добрих школа **а ми** Срби *овде* имамо само две гимназије. Наш сабор, као што сам већ у „Бранику“ споменуо, треба да поради на томе, да се створе и друге средње школе (н. пр. реалка у којем н. пр. горњем месту у Хрватској), ако би се нашло за то помоћних средстава.

Justus пита даље, на што изучавање грчког језика?

На то бисмо му могли одговорити, да је нама Србима због изучавања прошлости и културе потребнији *грчки језик* него *латински*. А колику вредност у опће има грчки језик, у кратко нам је изложио филозоф проф. Natorp у књижици под насловом „Was uns die Griechen sind“ коју без сумње није ниједан од г.г. нападача на класичну наставу прочитао.

Г. *Justus* мисли, да би наша омладина место толиког броја часова за латински и грчки могла учити немачки, мађарски, француски, енглески, руски језик. На то сам слободан ово приметити: Где су *нама* спремни професори за последња **три** језика.

И ја сам за то, да се број сахата за класичне језике смањи, *али* онда да се мањим бројем часова у класичној гимназији савесно и стварно тумаче класици и по ономе распореду од прилике, како сам изнео у мојим чланцима у „*Србобрану*“ и „*Народним Новинама*“. За последња три језика не ће се ученик моћи тако одушевити, када знамо, да их наши и онако слабо изучавају. Приватно можемо изучавати и енглески и руски али ја држим, да је нама много пречи језик немачки и донекле и мађарски.

Нисам никако противан предлогу Justus-ову, да се наши виђенији интелигентни људи позову те да кажу своје мишљење о класичној гимназији и у опште о наставном плану. Та би се онда мишљења могла *само преко гимназијских управа* саопштити високим владама.

Гимназија Новосадска има данас леп број млађих људи спремних. То г. Justus не може порећи, а да ли би баш било од преке потребе, да што пре дође млађа снага на управу — о томе ја изрицати свој суд не могу, јер често и старији људи знају државом добро управљати.

Да ли ће и када ће се и на нашој српској гимназији карловачкој увести облигатно (или још *боље необлигатно* са 2—3 сата недељно) мађарски језик, понајвише због нашег свештенства и оних наших ученика, који иду у Пешту на универзу, то је још питање времена и то политичког бар овде код нас.

Толико сам имао да кажем на чланак г. Justus-а.

Гл. Лазић.

Угарски сабор.

(Наставак.)

К. Бредичан: Само упутство, које се садржи у престолној беседи, одређује онај оквир, одређује онај програм, чија би краткоћа била разлог, да што пре будемо готови са адреском дебатом, а нисмо чули друге разлике међу обема адресама, осим те, да једна, т. ј. адреса већине, хоће у другом правцу да спроведе онај програм, који је прописао краљ, а не у правцу, у којем је то рада наша адреса. Каже се, да ћемо и онако имати прилике да се покажемо, кад поједини закони буду изнесени пред сабор, па на што онда та силна препирка, тај силни разговор? Ту је разлика међу нашим и вашим становиштем, јер ми нисмо ради да заоштравамо, него хоћемо да изравнамо противности; ми смо наиме једини, који отворено указујемо на факт, да у данашњим приликама у овој држави просто не може бити хармоније међу свим народима ове државе. *(Крешање и ћорицање на левици).*

Председник: Молим, немојте непрестано упадати у реч и бунити говорника. Поименце ћу опоменути ону господу посланике, који упадају у реч.

Коријолан Бредичан: Коалиционе странке и ми слажемо се у том, да је досадашњи систем био рђав, веома невољан, веома пргав, веома подао. Јесте, господо, ја потписујем све то. Тај је систем пао у конкурз, а како је пао у конкурз, нисам рад из те пргавштине ништа да прочепркам; кад је тај систем пао у конкурз, а ми де да га сахранимо за вечита времена. Немојмо да изгубимо од тога оно, што је привидно можда вредно за нас или вас, али немојмо преузети онакво схватање народносног питања, како га је схватио тај систем; одбацимо и то, потражимо другог пута за решавање народносног питања, јер са свим је природно, да у том рђавом баровитом систему није могао корена ухватити и није могао процветати какав добар и леп цвет, него само онакав, какав је приличио такву тлу. Ја нисам чуо за народносно питање у данашњем му облику ни у време законодавства од године 1848., ни доцније, кад су живели они велики људи; још и у седамдесетим су годинама тек тако приказивали то питање, као да њим добија важности државна идеја, а после је отуд изашла мађарска државна идеја, за тим идеја јединствене мађарске државе и најзад идеја мађарске народне државе са заједничким језиком. Тако је непрестано расло то схватање; то је питање било као неки јакреп, чији ујед бива све то отровнији, а тому није био мотив то, да треба унапређивати благостање отаџбине, него то, да се створи она власт, коју је господин посланик Јосиф Вереш апострофирао речима: „Мађар је газда у овој отаџбини“. *(Одобравање на левици).* То је истина, али Мађар није једини газда; и ја сам другар те захтевам своје другарско право и у газдовању *(Живо одобравање и тапшање са народносних клупа).* Све донде, док ја плаћам порезу, док мој син служи у војсци, док сам и сам приправан, да се латим оружја, ако затреба, за своју отаџбину, дотле имам права да захтевам свој део у јавном животу.

Славни сборе! Слободан сам сад, да се вратим на говор господина државног тајника. Господин државни тајник замера само једном јединому пасусу нашег адреског нацрта а тај је пасус оно, где указујемо на велике злоупотребе, које се десиле приликом избора. Што се тиче тога, морам напоменути, да смо ми, кад смо се потужили на те злоупотребе, изнели и учинака и доказа, да докажемо истинитост своје тужбе, а више одиста нисмо могли учинити. Споменули смо подмићивања, незаконито уплетање званичних органа, које је у ужасној мери упливисало на резултат избора, а изнели смо учинака и доказа, који доказују, да су злоупотребе званичних органа остале некажњене а они бирачи, који нису потпомагали владу, и данас су још изложени највећем гоњењу *(Тако је! потврђују народносни посланици).* У својој интерпелацији од пре неки дан набројао сам таквих учинака толико, да у овом сабору нисам наишао ни на једног јединог посланика, који не би био рекао, да, ако је истина оно, што сам ја изнео, одиста служи на срамоту нашој отаџбини, и да нема те владе на свету, која не би казнила такве злоупотребе. Прочитао сам овде оне пресуде, које су већ ишле до бесмислица, и у оригиналу сам их ставио на расположење господину министру председнику. Мени се чини, да више зацело нисам могао. У осталом, славни сборе, кад нас господин државни тајник части, да смо гости и сттранци за то, што смо изнели ово, онда осим до сад набројаних учинака и доказа изјављујем и пријављујем још и то, да су краљевском казненом судбеном столу у Зилаху учињене пријаве, да осим тога *(Чујмо! Чујмо!)* Има наших новина, у којима је све то изнесено, па ако ма најмање само што може из тих листова извадити против мађарштине и мађарске државе, одмах је ту државни одветник...

Милан Хоца: То опазе одмах! *(Ларма).*

Коријолан Бредичан: ... али оне учинке и доказе, који су онде набројани, њих никада не види господин државни одветник.

Александар Вајда-Војевод: Онда не зна румунски!

(Наставаће се).

НОВИ САД, 12. августа 1906.

— **„Либерализам“.** Варош Сегедин послала је угарској влади захтев, да се законом регулише *право надзора над правом збора.* Сегедин је за то, да се право збора и удруживања *ограничи.*

Као што се види, либерализам мађарски напредује. Је-ли то онај сегедински народ, коме се Лаош Кошут г. 1849. обратио речима: „Szeged népe, nemzetem büszkesége!“ („Сегедински народе, поносе рода мога!“)?

— **Конгрес у Софији.** На конгрес у Софију, „Српско Новинарско Удружење“ по своме решењу, донесеном на заједничкој конференцији свију српских новинара, одржаној у петак по подне *не ће* учествовати, нити уопће отићи *у* Софију. Донета је резолуција са овом мотивацијом:

„Чланови Српског Новинарског Удружења у Београду на конгресу у Софији *никако* не узимају учешћа, ограђујући се од свих евентуалних одлука конгреских, које би се могле тицати опћих интереса југословенских, а нарочито одлука, које би се тицале опћих интереса *српског народа.*“

Српско Новинарско Удружење побудило је на овакав поступак држање *самих* Бугара и њихова публицистичког друштва, који су на питање Срп. Новинарског Удружења: „да ли српски новинари имају право учествовања и дебатовања у евентуалним одлукама Југословенског Конгреса“, дали овакав одговор:

„П. конгрес у Софији *није* југословенски, већ конгрес оних дру-

---

У то сам време ја у Браће М. Поповића штампао свог ополико анатемисаног а — сад већ више ни сâм не знам, кому и чему за љубав — прерађеног »Каврга« па сам дабогме и Илији послао један примерак на дар. Уз то сам му послао и обе збирке, у које сам покупио из Огњановићева Јавора и Завичаја Милана Ђорђевића своје преводе т. зв. талијанских новелâ Немца Павла Хајза. На то ми је онда Вукићевић написао ово писмо:

Драги г. Грчићу,

Данас је управо недеља дана, како сте ми послали Ваше књиге. Требао сам и пре да Вам се захвалим. Крив сам и признајем, али се надам, да ћете ми опростити на нехату. Ја Вас за то молим. Хвала Вам на пажњи, што ми је тиме указасте.

Прочитао сам одмах Вашег „Каврга“ и паде ми чудно, да су Вас „критичари“ нападали због неког неморала. Ја нисам тога нигде могао запазити. Не знам, да ли се нису ту побркали појмови морала у ужем смислу и друштвених мана — порока. А што се самог порока тиче, истина Срби смо, али није вајде, не ваља нам посао. Имаћу прилике, изнећу и ја по кога нашег делију. „Каврга“ је по моме мишљењу доста и благо рађен. Ја имам овде једног комшију — тога изнети у правој боји, тај је превазишао све. Знам, да би ретко који веровао, ал' на јаде наше има их те колико!

Што се ситница тиче, има их истина, које би се требале угладити, али то је чисто улепшавање дела, и које никако не би могле причинити, да се дело — како сте ми Ви причали — напада.

Но шта мислите, да ли би било нужно расчистити питање: Да ли је боље и немати критику, но је имати, као што је ми имамо?

Добио сам оба „Стражилова“, у којима излази моја приповетка. Имам нешто да Вас замолим. Да ли нисам заборавио да напишем, како се она последња сцена (онај развод) дешава „под багреном“? Иначе нема смисла наслову. Не знам, од куда ми та сумња дође. Ако не буде, лепо Вас молим, додајте ту реч. То је лако. Хитао сам много, кад сам је преписивао. Дакле будите тако добри те учините то. Мило ми је, што мој рукопис може да прође. Од сад ћете ме чешће чути.

Бићу Вам веран, само се бојим, да Вам не досадим. Поздравите г. Марковића. И ако још до сада нико од нас не испуни обећање (знаће г. Адамов), ипак није наша кривица. Нема се што ни да јавља. Не знам, да ли је добио г. Марковић књигу, што сам му послао. Славно је то, живети у земљи, где је пошта тако сигурна.

Не знам, да ли сте читали Симићев подлистак у „Великој Србији“: *После пет година на Стражилову.* То је политичко-путничка слика с пута.

И сувише сам одужио писмо, па за то је и време, да се учини крај.

Искрен поздрав од Вашега

Врања 18. VIII. 88. *Илије И. Вукићевића.*

Вукићевићева „та сумња“ није била основана. Јасно је стојало у рукопису „Видех двоје под багреном“ па тако је и ушло у 34. број Стражилова.

Симић, кога Илија спомиње и у овом и у другом писму, јесте Светислав Симић, који се те 1888. године јавио у Стражилову својим првим културним писмом из Београда.

После овога четвртог Илијина писма настала је подужа почивка. Са чега, нека каже ово пето његово писмо:

Драги г. Грчићу,

Имао сам сто послова, па за то извините, што Вам до сад не послах ништа за лист. Ово дана ћу доконати једну па чим узмогнем да је шаљем, послаћу је.

Јављам Вам, да сам постављен за предавача у врањској гимназији па бих Вас замолио, да у толико измените адресу на „Стражилову“ за ме.

Гледаћу и ја овде да наговорим кога, да држи лист.

Поздравите Пају и г. Савића а само ако Вам није досадан а сигурно Вам је веран

9. X. 88. Ваш

Пл. И. Вукићевић.

Међу тим је у току наше преписке пала била с моје стране с пера на артију реч, како ћу гледати, да наведем Браћу М. Поповића, да из Стражилова скупе у збирку лепе приповетке Илијине, али сам одредио тому рок: кад их се накупи шест, да их буде баш као у збирци Л. К. Лазаревића, која је изашла на две године пре тога. Та моја реч као да је пожурила младог Илију, јер већ после две недеље стиже и шеста његова приповетка — четврта из паланачког живота — с патписом «Свој грех«, но ја јој нисам одмах могао наћи места крај «Андрије Хумског« Андре Гавриловића, Матавуљева »Пјевалице« и Милићевићевих бележака из министарства унутрашњих послова, него је морала причекати три недеље. Ту приповетку испратио ми је овим писмом:

Драги г. Грчићу,

Ево ја шаљем по обећању и шесту своју приповетку. Верујте, да сад озбиљна мислим, да Вас она не ће задовољити. Бојим се, да поред доста лоше израде не ћете се и с тенденцијом њеном сложити. Желео бих знати Ваше мишљење. За то Вас лепо молим, кад је будете прочитали, да ми, као пре, картом јавите. Учините ту доброту!

Па, г. Грчићу, ако будем среће, да ми је примите, то ће бити онда довољна величина за једну књигу — сад их имам шест на окупу и за то, према Вашем обећању, ја Вас молим, начините уговор с браћом Поповићима, како Ви год хоћете. Ви ме, рекосте, сматрате као Вашег човека, па дозволите, да и ја за Вас тако кажем.

Знам — Живаљевић ми је рекао — да су велики издаци код те књижаре и да јој није могуће за сад тражити паре за нова издања.

Могу се и туна помоћи. Прво јака ми је жеља, да ме прокритикују (верујте!), па да бих могао својој жељи циља дати, ја пристајем, да ми награду — колика буде — даду, кад узмогу, а нек' прво књигу одштампају.

Мислим, да тако може. А има начина, да се другима одговори (ето и то је један), што им се радови за сад не примају. Истина не би било пристојно, да то желим свакојако, ал' се опет надам.

Ако ми што будете јављали у опште, адреса ми је ново-стара: И. И. В. предавачу, Врања.

До краја године тешко да ћу Вам моћи што испратити. Радим нешто веће, па ми је се тешко одвајати за друго. Ал' ако Вам буде што требало, јавите ми.

Зар Вам Јанко не посла ништа? Баш је — не знам како да кажем!

Хоће л' Андрин „Андреја“ излазити у „Стражилову“?

Сад, молим Вас, извините ме, ако је перо што претерало. Поздравите Пају много — камо њега? — и г. Савића.

С одличним штовањем

22. X. 88. Врања. Ваш

И. И. Вукићевић.

(Наставаће се.)

штава, који сачињавају *Савез*, а сви други, који нису за сада у томе Савезу, позвани су само *као гости*."

Председник П. Маринковић у име Српског Новинарског Удружења јавио је телеграфски Публицистичком и Новинарском Друштву у Софији ову одлуку:

„да ни по својој најбољој жељи *не ће* Српско Новинарско Удружење само као гост, без права учешћа у дебатама и без одлука, узимати у дела на Конгресу југословенски књижевника у Софији".

Политички преглед.

— **Русија.** Петроградски дописник једног угледног немачкога листа имао је ових дана разговор са председником министарства, *Столипином*. Столипин је говорио о источним провинцијама и о Пољској. Том приликом је рекао, да је за сада немогућно, да се вапредно стање у балтичким провинцијама укине, јер разбојници и револуционарци и даље врше своја страховита насиља. Он, вели, није ни најмање пријатељ репресалија и одавна би среским старешинама изјавио, да је влада намерна, да отклони сваки антагонизам између великопоседника и сељака. Он је и за то, да се сељацима да удела у самоуправи. Против политичких изгреда у индустрији влада ће безобзирно употребљавати мере, да их сузбије. Она ће употребити сва средства, која је употребила приликом последњег генералног страјка у Петрограду, јер су се она показала као врло добра. Сви нерадничкі елементи, који би разним претњама спречавали своје другове у зарађивању, одмах ће се протерати у своју отаџбину. Много би озбиљнија ситуација била у Пољској. У Пољској постоји једно јако и организовано анархистичко друштво. Али за то и нема другога лека до то, да се сила силом сузбије. Влада има у Пољској пола милијона војске, која би била довољно јака, да анархисте сузбије и угуши и да се опет поврате ред и мир у земљи. При томе влада, ни у којем случају, не би заборавила на реформе, које је Пољској обећала. Будућој Думи ће се поднети на одобрење законски пројекат, којим се у Пољској уводе земства.

Са службене стране се тврди, да ће се *избори за Думу* одржати истога дана у целој Русији. На супрот томе, Руска Кореспонденција тврди у једноме часопису, да ће се избори извршити постепено. За сваку губернију, према удаљености од престонице, одредиће се нарочити термин. Прво би били избори у најудаљенијим крајевима царства. Према томе у тим крајевима би избори морали бити већ у новембру, како би посланици на време стигли у Петроград. Међу тим у *Петрограду* и *Москви* не би били пре краја децембра. На овај начин влада се нада, да би изборе могла извршити у своју корист. Она је намерна, да овога пута уђе са куд и камо већом енергијом у изборну борбу, него што је то учинила пређашња влада. Председник министарста *Столипин* већ је јавио гувернерима, да се старају, да у Думу не дођу красноречиви говорници, него прибрани и смишљени политичари. Говори се, да је странка права и реда добила за агитацију 50.000 рубаља.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 16. августа 1906.

— **„Педесетогодишњица српске радње."** У прошлом броју нашег листа поткрала се у белешци под горњим насловом погрешка. Место педесетогодишњица треба да стоји *четрдесетогодишњица*.

— **Уписивање у школу.** Уписивање ученица у Српску Вишу Девојачку Школу новосадску биће 1., 3. и 4. септембра по новом, и то пре подне од 8—12 сахата, а после подне од 3—5 сахата. Упозорујемо родитеље, који имају женску децу, на ову објаву.

Новости са стране.

— **Амнестија.** Немачки цар Вилхелм је тим поводом, што му се родило мушко унуче, помиловао све оне, који су до 11. (24.) августа од грађанских судова правомоћно били осуђени на губитак слободе због увреде величанства или због увреде, нанесене члановима владалачке куће. Та амнестија одговара оном често наглашаваном схватању, да општој амнестији може дати прилике само догађај политичкога карактера, а као такав се не може сматрати догађај у породици владалачке куће. Према тому се ово помиловање немачкога цара односи само на оне, којима цар опрашта личну увреду. Немачко јавно мишљење волело би било, да је дошло до помиловања у већем размеру, но и овако је захвално цару за овај доказ његове великодушности.

— **Атакиран генерал.** Јављају из вароши Мистелбаха у Доњој Аустрији: Команда 13. домобранске пешачке дивизије бечке учинила је овдашњем среском суду ову пријаву: „Приликом маневра бечкога гарнизона, што је јуче био у оквиру политичкога среза мистербашког, одвезао се фелдмаршал-лајтнант витез *Верзбах* од Хадамара, заповедник 13. домобранске пешачке дивизије бечке, у аутомобилу из Шрика у Хеберсдорф. Кад се уз пут аутомобил провезао поред тарница економа Фвердинанда *Шинкерта*, који живи у Ердбергу, поплаше се овога коњи, а он се на то тако разједи, да бичем ошпине официре у аутомобилу. Са Верзбахом су у аутомобилу били још: мајор Алфред *Редел* из генералштабског кора и потпоручник *Клигер*. Шинкерт је бичем Верзбаха погодио у лево око. Аутомобил одмах стане, потпоручник Клигер избије економу бич из руке а шофер га гурне тако, да је одмах пао у јендек." Против Шинкерта је поведена истрага.

— **Само темељито и исправно!** Баш нам није до тога, да име непрежаљеногa Стевана *Сремца* увлачимо у шалу, али не можемо на ино, а да не изнесемо пример, како су неки мађарски листови јадно обавештени о нашим стварима. У 204. броју „Alkotmány"-а читамо, како му јављају из Београда, да је у Соко-Бањи умро познати српски књижевник „*Фрамач*".

— **Красни слободни избори у Угарској!** Јављају из Лугоша: Десет је дана трајала расправа на овдашњем суду против оних, које је државно одветништво оптужило као тобошње народносне агитаторе због неких преступа, што су их починили приликом последњих избора. Суд је осудио свештеника Симеона *Блажована* на четири месеца, свештеника Јосифа *Гашпара* на десет дана, Јуона *Маргана* и Косту *Стојкановића*, сваког на месец дана а шест других Румуна на шест недеља затвора. Апеловао је и државни тужилац а и бранилац окривљеника.

НОВИЈЕ.

Хавана, 15. августа. Пуковник *Вале* од сувоземне милиције јавља Рајтерову Биро-у, да је синоћ код Сијенфуегоса потукао устанике под генералом Гузманом. Од милиције је погинуо само један момак. С противничке је стране пало седамнаест момака.

Софија, 15. августа. Полиција је открила неку аферу, у којој игра улогу писмо *Јурукова*, уредника листа, што излази и на бугарском и на турском језику Јуруков је уједно бугарски официр у резерви. У писму има појединости о бугарским комуникацијама на турској граници.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника".

Догађаји у Русији.

Петроград, 16. августа. Једним царским указом наређена је продаја свих крунских добара и царских латифундија, изузев мало царских приватних имања.

Царски замак јако чувају. Велико је узбуђење због атентата на Столипина. До сад је ухапшено 140 људи. Полиција је при том открила план за ухапшење цара Николе.

Кронштат, 16. августа. Међу маринским трупама избила је нова побуна. Три официра су убијена. Сви ратни бродови су разоружани.

Петроград, 16. августа. Владин програм за умирење земље непоколебив је и неће подлећи терору. Непријатељи реда биће строго прогоњени.

Одеса, 16. августа. Било је великих радничких немира. Војска је испалила плотуне. Убијено је 81, а рањено 250 особа.

ТРГОВИНА.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

од 16. (29.) августа 1906.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	—	—	—	К	6'90	п.
„ II. „	—	—	—	„	6'50	„
Зоб — — —	—	—	—	„	6'30	„
Јечам стари —	—	—	—	„	—'—	„
„ нови —	—	—	—	„	5'70	„
Кукуруз: — —	—	—	—	„	—'—	„
„ окрњен (стари)			—	„	5'90	„
„ нови —	—	—	—	„	—'—	„

Довози: добри.

Расположење за куповање: добро.

Продато је: 500 мц. пшенице; 100 мтц. зоби, 50 мтц. јечма и 400 мтц. кукуруза.

Цен се разумеју по 50 килограма.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	— — — — —	60—64	п.
Свињи тешки по кили	— —	90—94	„
„ средњи „ „	— — —	80—86	„
„ лаки „ „	— — —	——	„
„ мршави пар 230—240 круна			

Извештај филијале Српске Банке у Будимпешти од 14. (27). авг. 1906. **Данас је продато у готовој роби:** *Пшенице потиске* старе: —— мтц., по К —'——'—; нова шекица: 8950 мтц. К 14'60—15'50 *Х. М. Вашархељске:* —'— —'— мтц., каквоћа по К —'——; *Будимпештан.* околине: 2060 мтц., по К 14'20—14'70; *Банатске* —— мтц., по К —'——'—; *Бачке:* 1790 мтц., каквоћа —'— по К 14'——14'60; *Сентомашке:* —— мтц., каквоћа по К —.——; *Т. Бечејске:* 4700 мтц., — по К 14'65——'—; *Ст. Бечејске.* —— мтц., —'— по К —'—; *В. Бечкеречке:* —— мтц., — по К —'——'—; *Панчевачке:* —— мтц., каквоћа —'— по К —'——'—; *Магазинске:* 4000 мтц., каквоћа —'— по К 14'30——'— *(Све цене за 3 месеца.) Јечам:* 600 мтц., по К 12'—12'10; *Зоб* 650 — по К 13'10—13'60 *Раж* нова: 1200 мтц., по К 11'66—12'— (за готово паритет Будимпеште) *Кукуруз:* 2200 мтц., по К 11'90—12'— (за готово).

Закључци.

— у $^1/_2$1 сат по подне —

Пшеница за октобар 1906	К	7'16—7'17
Пшеница за април 1907.	К	7'46—7'47
Раж за октобар 1906.	К	6'10—6'11
Зоб за октобар 1906.	К	6'53—6.54
Зоб за април 1907.	К	6'53—6'54
Кукуруз за септембар 1906. . . .	К	5'52—5.83
Кукуруз за мај 1907..	К	5'10—5:11

После подне.

— у $^1/_2$5 сати. —

Пшеница за октобар 1906. . . .	К	7'16—7'17
Пшеница за април 1907.	К	7'46—7'47
Раж за октобар 1906.	К	6'10—6'11
Зоб за октобар 1906.	К	6'52—6'53
Зоб за април 1907.	К	6'63—6'64
Кукуруз за септембар 1906. . .	К	5'82—5'83
Кукуруз за мај 1907.	К	5'08—5'09

Америка и остале стране житне пијаце нешто скупље.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Ад. III. С. 574./през. ех. 1906.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења *оставком Душана Радића* упражњеног места **професора** за мађарски језик, немачки језик, историју Угарске и науке о земаљском уставу, а по потреби и друге сродне предмете **у српској учитељској школи сомборској** овим се расписује стечај.

Молитељи имају доказати, да су Срби православне вере и да су стекли оспособљење за горње предмете у којем универзитету или вишем педагогијуму, ну првенство имају о способљени за горњу струку гимназијски или препарандијски професори.

Плата је оспособљеном професору 2000 К. годишњих са 10% станарином, после сваких пет година успешне службе годишња повишица од 200 К. а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 1600 круна.

Оспособљени ће се професор у смислу Уредбе за српске народне школе сматрати за две године службовања као привремено постављен, а суплент се у опће поставља у привременом својству.

Прописано инструјисане молбенице имају се поднети срп. прав. народном школском савету најдуже **до 24. августа (6. септембра) 1906. године.**

У **Карловцима**, 11./24. августа 1906. године.

439 2-2 **ПРЕДСЕДНИШТВО**

срп. прав. нар. школског савета.

НИКАД ВИШЕ

нећете се тужити да сте преплатили, ако са утврђеним ценама купујете одела код ново отвореног стоваришта Панте Спанића у Новом Саду, дунавска улица бр. 36. Стално велики избор — модерне мушке, женске и дечије конфекције. 425 (2-10)

Цене ниске и утврђене.

ПОМОЋНИЦИ шпецерајске и деликатесне струке, старији и млађи, траже се за Београд. Рефлектанти морају бити у сваком погледу ваљани и за препоруку. Старији евентуално за пословођу, а уз врло добре услове.

Понуде треба слати Друштву »Привредник« у Загребу. 442 1—3

КО ЖЕЛИ

добра и јефтина одела

како за мушке и женске тако и за децу,

која су за наступајућу сезону већ приспела,

може га набавити једино

у првој и највећој српској трговини готовог одела

Стевана Ј. Капамџије

главна улица бр. 25. У НОВОМ САДУ главна улица бр. 25.

Нарочито за ђаке велик избор а цене јефтине.

440 2—3

Власник и издавачи: Дескичарско друштво „Бранка".

Штампарија дескичарског друштва „Бранка."